

עניני הפסק נוגע לראש השנה - שיעור 117

I. לענין ברכת שהחיינו ביו"ט שני של ראש השנה

(א) עיין בשו"ת מנחת שלמה (סימן כ) שהקשה "מה תועלת יש בלבישת בגד חדש או פרי חדש הרי עושה בברכתו (שהחיינו) הפסק בין ברכת היין והטעימה וחשיב כנהנה מהעוה"ז בלא ברכה דחמיר טפי ממה שלא יאמר כלל שהחיינו". דאם אחד קידש על היין כליל שבת וגם הוסיף לברך בסוף הקידוש שהחיינו על בגד או פרי חדש דודאי חשיב הפסק בין ברכת היין והטעימה. ומתריך דכללא דמילתא הוא שלגבי היסח הדעת אין מתחשבין כלל אם זהו אמת או שהוא טעות שאם לפי טעותא חשיב שצריך להפסיק בדברים אין זה חשיב הפסק. והפסק נקרא אם מתחשב על דבר אחר ומסיח דעתו

1. וראייתו (מסימן רע"ח - ט"ו) במג"א (ל"ג) דאם מקדש על מים וסבר שהוא יין ודעתו בשעת ברכה לשתות יין יותר הרי הוא חוזר ומקדש שנית אבל אינו צריך לברך בפה"ג (ועיין בהגהות רעק"א שחלק על זה דנוסח הקידוש מפסיק בין ברכת בפה"ג ושתיית היין) ועיין בשש"כ (מ"ז - רי"ח) ועיין בשו"ע (ק"ח - י"ג) לענין הטועה בתפילה - כגון יעלה ויבא ובאג"מ (ד - ג') למדני חוקך ועוד ראה משו"ע (שד"מ - ה) במי שהולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת דמקדש בשביעי ולמה אין מקדימים קידוש לברכת היין אם חשיב ברכת קידוש הפסק
3. ולכן גם אם טעה בשביעי של פסח ובירך שהחיינו בסוף הקידוש ג"כ אפשר דלא חשיב הפסק וכמו כן אם אמר יקנה"ז כליל יו"ט שחל ביום חול
4. מ"מ יש להזהיר את ההמון לבל יחשבו שברכת שהחיינו הוא רק על הפרי דאם כן תהא ברכת שהחיינו הפסק בין ברכת היין והקידוש לבין שתיית הכוס אליבא דרע"א דפליג על המג"א
5. רוב ש. ז. אויערבך בספרו מנחת שלמה מחדש כמה חידושים. (כ) שאם המברך אכל מזונות והשומע שתה יין שהוא ג"כ יכול לצאת בברכת המברך אלא שבמקום שהמברך אומר על המחיה ועל הכלכלה יאמר השומע על הגפן ועל פרי הגפן. וכן בחתימה. וראייתו משו"ת רע"א (ז) דנשים שאינן מבינות לשון הקודש יכולין שפיר לצאת ידי קידוש ע"י שמיעת הפתיחה והחתימה ושיאמרו יחד עם המקדש נוסח האמצעית וכמו כן במגילה שיוצאין שפיר על ידי שיתוף של שמיעה וקריאה (ח) ועוד מי שמסופק אם בירך ברכת המוציא שיכול לשמוע מאחר שמברך להתעטף בציצית דהיינו שיכוין לשמוע ממנו רק את הפתיחה בלבד והמוציא לחם מן הארץ יאמר השומע בעצמו ויצא מקצתו בדיבור ומקצתו בשמיעה. אלא שמעולם לא שמענו חידוש גדול זה

- (ב) עיין בשו"ת אבני נזר (ת"י - ס"ק ו) דמה שהוא חוב מחמת המנהג (שהחיינו) לא הוה הפסק שהרי בשמים במוצש"ק אינו רק מנהג בעלמא דרק דבר של רשות גמור הוא שיש לומר דהוה הפסק
- (ג) עיין בספר מקראי קודש (פסח 3 סוסי ל"ט הערה 3) כיון דשהחיינו משום ספק לא הוה הפסק
- (ד) עיין בחזון עובדיה להגדה של פסח (דף קל"ג) שמאריך בענין זה. ומדינה אין צריך פרי חדש ואין כאן ספק

II. אם צריך לאכול הפרי חדש קודם המוציא

- (א) עיין במחצית השקל (סימן ת"ר - סק"ח) שכתב דשהחיינו לא בא אלא בשביל הפרי ואיך יפסיק בין שהחיינו בנטילה וברכת המוציא וכ"כ בסידור יעביץ ובמטה אפרים (ת"ר - ו)
- (ב) ויש נהגו לאכול אחר המוציא (1) עיין בכף החיים (ת"ר - ס"ק ז) דאף לכתחלה אין להקפיד על פרי חדש (מעשה ר3 זרכי יוסף, שטר הכוונות ועוד) (2) ועיין בשו"ת לבושי מרדכי (3 - י"ד) ושו"ת כתב סופר (כ"ה) שאם הפרי מוכן על השלחן מברך על הראיה ואין כאן הפסק (3) ועיין בשמירת שבת כהלכתה (מ"ז - כ"ח) דקודם המוציא יש ספק ברכה אחרונה וצריך להזהר שלא לאכול בריה כגון גרגיר אחד של רימון (4) ועיין (קט"ו) במ"ב (סוס"ק 3) דאם השלחן ערוך והלחם לפניו אסור לגרום ברכה שאינה צריכה (5) ועיין בה"ל (קט"ד ז"ה ו"ז פוטרת") "שנכון לענין קידוש שלא לשתות רק כמלא לוגמיו" משום ספק ברכה אחרונה והנכון

שתמיד יכוין בבהמ"ז לפטור היין של קידוש ע"ש (6) ועיין בספר חיים של ברכה (דף קט"ז) שכתב ששמע מרב שמואל וואזנר דאכילת הפרי נקרא הפסק בקידוש במקום סעודה וצ"ע

III. אשה שברכה זמן ביו"ט על הנרות אם תענה אמן אחר זמן בקידוש דהוה הפסק

(א) עיין באג"מ (ד - ק"ה) דכיון דאצל המקדש הוא ברכה הצריכה אין זה הפסק גם לגבי השומעין דהם בטלין לדינו. וראייתו (מסימן קס"ז - ו) שכתב הרמ"א דאחר שאכל הברוצע לא הוי שיחה הפסק לאחריים שיצאו בכרכתו וגם אסור לגרום שלא לענות אמן אף כשלא צריך לצאת בהכרחה. עיין (סימן קט"ז - 3)

(ב) עיין בשו"ת יחזה דעת (ל"ד) דנשים שנהגו לברך שהחיינו בעת הדלקת הנרות אין למנהגם כל יסוד ונכון שיפסיקו לנהוג כן ועל כל פנים לא יענו אמן משום הפסק בתיבת אמן בין ברכת בורא פרי הגפן וטעימה מכוס

(ג) עיין בשש"כ (מ"ד - ד) ושו"ת הר צבי (סימן קל"ד) שמכריעים שלא לענות אמן ועיין עוד בשו"ת רבבות אפרים דיש צדדים לכאן ולכאן והנח להן לענות

IV. באלו התוקעין תפלת לחש ומפסיקין באמצע הברכה לשמוע התקיעות עיין

באג"מ (ה - קט"ג) שכתב דאפילו לחולקים על רש"י בשמיעת קדושה שהוי הפסק כתוס' (ברכות דף כ"ה:) בשם ר"ת (ד"ה "עד") התם רק מחמת שהוא כעונה סברי הפסק אבל בעצם סברת רש"י ששמיעה לא הוי הפסק לא פליגי עליה ולכן בתקיעות וגם לקריאת התורה השמיעה לבד היא המצוה ולא הוה הפסק. ופשוט דאין לגרוע ע"י מהירות התפילה כדי להשוות עצמו עם התוקע. (שערים מצויינים בהלכה (קכ"ט - כ))

V. ברוך הוא וברוך שמו - עיין בדגול מרבכה (קכ"ד - ה) דכל ברכה שהש"ץ מוציאו כגון

ברכת שופר לא יענה ברוך הוא וברוך שמו דהוה הפסק ועיין בשו"ת מהר"ם שיק (נ"ה) שאינו הפסק משום דזהו מעניינו וברכתו ועוד דבכית מדרש של החתם סופר נהגו לענות ולא מיחו

VI. מותר להפסיק בברכת אשר יצר בין תקיעות דמיושב לבין תקיעות דמעומד. ועיין בערוך

השלחן (סימן תקל"ג - ה) שמביא הר"ן (סוף ראש השנה) והמאור שתמוהו על איסור ההפסק בין תקיעות דמיושב למעומד ועיין ברמ"א (ג) דאם סח בדברים בטלים א"צ לחזור משמע כל לצורך מצוה מותר לכתחילה. ואם עובר יותר מחצי שעה מאז שעשה צרכיו דלא יברך עוד כמובא בכף החיים (ס"ק ז - ח) וזה דומה לבתוך פסוקי דזמרה דמותר לברך אשר יצר עיין במ"ב (נ"ה - ח) ולא דמי לברכת ק"ש דאסור להפסק עיין במ"ב (ס"ו - כ"ג)

VII. אם מותר לומר בין הסדרים של התקיעות יהי רצון עיין בשערים מצויינים בהלכה (קכ"ט -

ט"ז) שהביא דעת העולת שמואל דנכון שלא לומר כיון דמספקא לן בתרועה אם כן יש חשש הפסק. ועיין בשו"ת נודע ביהודה (ה - מ"ה) דאין דין הפסק בין תשר"ת לתש"ת ולתר"ת משום דאחד אין מעכב חברו. ובשירי מנחה הביא דתלמידי החתם סופר לא אמרו יהי רצון

VIII. האם כדאי לומר וידוי בראש השנה בין סדר תשר"ת לתש"ת ובין תש"ת ותר"ת או יש

חשש משום הפסק? אפשר זה תלוי בטעם דתיקון רבי אבהו בקסרי (ראש השנה ל"ד) לדעת הרמב"ם (שופר ג - 3) משום שנסתפק לנו קול תרועה ולרב האי גאון דכלהו תרועות ותיקון ר' אבהו שכל ישראל יעשו מנהג אחד בשוה (שיר השלחן תק"ז - ד) וממילא אין כאן הפסק ואין לומר דהוידוי בא לצורך תשובה ואם כן הוא מענין התקיעה ולא נחשב כהפסק כתנו מאכל לבהמה או לעופות (שו"ע קס"ז - ו) שאף הפסקה מן הענין לא הותרה לכתחילה בין ברכה לטעימה ורק אינו צריך לחזור ולברך כדיעבד (רמ"א שס) והאר"י ז"ל היה נוהג להתודות בלחש בעת תקיעת שופר דמיושב באופן שלא היה משמיע לאזניו (כי איסור לפרש חטאיו בראש השנה זהו דוקא שמתודה בקול רם) ואז דברי הוידוי עולים בהתחברות קול השופר. עיין בשו"ת יחזה דעת (ה - נ"ה) והשי"ת יקבל תפילת עמו ישראל ברחמים וברצון ונוכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

נפס לטלו נשמות אבי אורי ר' אלעזר ליפא בר' יסקא ארזי ע"ה אל' אורני האשה רחל בר' גרשון חנוך הסניק הכהן ע"ה